

ukrainy/item/2607-eksperti-borotisya-z-koruptsiyu-zavazhae-vpliv-uryadu-na-antikoruptsijni-institutsiji-ta-oligarkhiv-na-politichni-partiji (дата звернення: 18.11.2018).

Одержано 22.11.2018

УДК 343.431(100)

Богдан Сергійович ЛИФИРЕНКО,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий курівник:

Олександр Олександрович АВДЄЄВ,

старший викладач кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 1 Харківського

національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У ВИЯВЛЕННІ ВИПАДКІВ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Явище торгівлі людьми є досить розповсюдженою проблемою в багатьох країнах. Саме тому виявлення постраждалих від торгівлі людьми врегульовано не лише у законодавстві України, а й закріплено в міжнародних договорах. Головним міжнародним нормативно-правовим актом, який містить визначення злочину про торгівлю людьми є Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року (відомий як «Палермський протокол»). Відповідно до статті 2 Палермського протоколу, Держави, які ратифікують цей Протокол, зобов'язані :

- попереджувати торгівлю людьми і боротися з нею;
- захищати та допомагати постраждалим від такої торгівлі;
- заохочувати співробітництво між Державами-учасницями.

Для правоохоронних органів ключовим положенням Протоколу є стаття 3, яка містить визначення злочину торгівлі людьми: «торгівля людьми» означає здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування

або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або вразливістю становища, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигоди, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу[1]. Україна ратифікувала Палермський протокол 21 травня 2004 року і має юридичне зобов'язання виконувати ці положення. Тому Кримінальний кодекс України передбачає кримінальну відповідальність за вчинення діянь вказаних у даному протоколі.

Говорячи про особливості виявлення випадків торгівлі людьми, слід зазначити, що злочин торгівлі людьми є унікальним в тому аспекті, що рівень самоідентифікації жертв цієї категорії злочинів є надзвичайно низьким. З огляду на вищезазначене виявлення осіб, які ймовірно стали жертвами злочину торгівлі людьми, становить неабияку важливість.

Виявлення таких осіб дасть можливість своєчасно:

- запобігти вчиненню злочину щодо цієї особи або інших осіб;
- отримати інформацію про торгівців людьми, способи і методи їх злочинних дій;
- врятувати осіб, які знаходяться під контролем злочинців;
- надати необхідний захист та допомогу особам, які зазнали знущань та експлуатації, отримали фізичні та психічні травми.

Слід зазначити, що під час виявлення осіб, які постраждали від торгівлі людьми, варто враховувати гендерні аспекти. Ситуації, в яких перебували постраждалі під час експлуатації, мають дуже руйнівний та інтимний характер, особливо якщо йдеться про сексуальну експлуатацію.

У більшості випадків виявлення постраждалої особи відбувається фахівцями безпосередньо. Особи, які пережили ситуацію торгівлі людьми, вкрай нечасто звертаються самостійно за допомогою через особливий психоемоційний стан, а у випадку із дітьми – через втрачену довіру до дорослих. За оцінками міжнародних експертів, близько 65 % жертв торгівлі людьми у світі так і залишаються не ідентифікованими. Серед основних причин такого становища можна назвати:

- побоювання того, що друзі, близькі дізнаються про «ситуацію»;
- побоювання покарання за порушення законів країни, в якій перебуває(ла) особа;

- побоювання помсти злочинців;
- побоювання осуду з боку оточення та близьких;
- неусвідомлення свого становища;
- недовіра до державних структур;
- низька професійна готовність держструктур до ідентифікації;
- відсутність єдиних чітких критеріїв, якими могли б керуватись фахівці в процесі виявлення та надання відповідного статусу.

Існують певні індикатори або ознаки, знаючи та розуміючи які набагато простіше відбувається процес виявлення осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Розрізняють суб'єктивні (непрямі) та об'єктивні (прямі) ознаки торгівлі людьми.

Суб'єктивні (непрямі) ознаки – ті, що пов'язані із загальним описом «середньостатистичної» жертви торгівлі людьми та визначають її вік, стать, місце походження, зовнішній вигляд, психічний та фізичний стани, поведінкові реакції тощо. Вони включають: зовнішній вигляд (неохайність, яскравий макіяж, втомлений вигляд, невідповідність одягу (сезону або ситуації), фізичний стан (наявність слідів фізичного насильства (синці, опіки, рубці), наявність травм (каліцтво), захворювання статевої системи (в т.ч. інфекції, що передаються статевим шляхом), алкогольна, наркотична, інша залежність), психологічний стан (неможливість контролювати свої емоції, відсутність віри в себе, злість, ворожість, агресія, страх, почуття немотивованої тривоги, відчуття безпорадності, розгубленість, провали в пам'яті, виражене почуття провини, депресія, суїцидальні наміри), поведінкові реакції (плач, замкнутість, уникання погляду, демонстративна поведінка, звинувачення себе або інших в тому, що сталося).

Фізичні наслідки експлуатації виявити нескладно, і зробити це можна досить швидко. Розлади психіки (пост травматичні стресові розлади), які виникають внаслідок тривалого психічного та фізичного насильства в процесі експлуатації, обмеження свободи пересування та зв'язку із рідними, близькими, зовнішнім світом можна виявити у жертви під час розмови, яка ґрунтується на довірі[2; с. 22–24].

Об'єктивні (прямі) ознаки – ґрунтуються на співставленні подій, про які стало відомо, із трьома складовими злочину торгівлі людьми: дії, способи та мета. Їх зміст та характеристика наводяться в статті 149 Кримінального кодексу України.

Таким чином, посадові особи державних органів, котрі виявили відповідні ознаки у осіб, що можуть бути потенційними жертвами торгівлі людьми повинні вжити заходів щодо подальшого попередження або розкриття злочинів у вищевказаній сфері.

Список бібліографічних посилань

1. Буреш І. В. Аналіз міжнародних договорів у сфері протидії торгівлі людьми. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. Київ, 2012. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_11_13 (дата звернення: 21.11.2018)

2. Мручківська Е. М., Пахом'юк Н. В., Кочерга О. В. Протидія торгівлі людьми в Україні : навч.-метод. посіб. до спецкурсу / ред. К. М. Лемківський та ін. Київ : ВАІТЕ, 2017. 88 с.

Одержано 22.11.2018

УДК 351.74(477)

Дмитро Георгійович ЛОСЮК,

курсант 1 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Віктор Вікторович ЛАЗАРЄВ,

доцент кафедри теорії та історії держави і права

факультету № 1 Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ

Підвищення ролі і значення права, його панування, політичний та ідеологічний плюралізм, забезпечення прав людини є нерозривними складовими демократії. Очевидним є те, що не може бути демократії без поваги до прав людини. Разом з тим, сьогоднішній соціально-економічний стан країни ускладнює повномасштабне формування демократичних інститутів. Вочевидь, захист і забезпечення прав людини є одним з ключових чинників ефективного розв'язання складних завдань перехідного періоду, створення гарантій демократичного розвитку. У цій ситуації особливого